

Spotřebitel

Ustanovení na ochranu spotřebitele mají být aplikována i na vztahy, v nichž vystupuje fyzická osoba, jež má podnikatelské oprávnění, avšak v těchto vztazích se jako podnikatel nechová (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 1930/11). K ujednání omezujícím či vylučujícím práva spotřebitele na náhradu újmy se proto nepřihlíží [§ 1812 odst. 2, § 1814 odst. 1 písm. a) o. z.] i v případě, že s podnikatelem uzavřel smlouvu jiný podnikatel mimo rámec své podnikatelské činnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 3497/2021-376 ze dne 15.2.2023)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobců: a) M. S., narozený XY, a b) V. S., narozená XY, oba bytem XY, oba zastoupeni Mgr. M.S., advokátem se sídlem O., proti žalovanému: J. B., IČO XY, se sídlem XY, zastoupený JUDr. L.R., advokátem se sídlem B., o zaplacení 1 102 186 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 17 C 115/2018, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 6. 2021, č. j. 57 Co 76/2020-341, tak, že dovolání žalovaného proti části rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 6. 2021, č. j. 57 Co 76/2020-341, kterou odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci a) 119 186 Kč s úrokem z prodlení, se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Opavě rozsudkem ze dne 13. 11. 2019, č. j. 17 C 115/2018-170, uložil žalovanému zaplatit žalobci a) 619 186 Kč s příslušenstvím, zamítl žalobu žalobce a) co do 483 000 Kč s příslušenstvím a žalobu, kterou se žalobkyně b) domáhala, aby jí, jakožto oprávněné společně a nerozdílně s žalobcem a), byl žalovaný povinen zaplatit 983 000 Kč s příslušenstvím, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak v řízení o náhradu škody, která měla žalobcům vzniknout úrazem, léčením a následným utrácením jejich koně ustájeného ve stájích žalovaného a představované náklady na léčení koně (119 186 Kč), jeho hodnotou (983 000 Kč) a ušlým ziskem, jehož by mohli dosáhnout účastí koně v soutěžích (200 000 Kč). Náhrady hodnoty koně a ušlého zisku se domáhali oba žalobci jako vlastníci koně, náhrady nákladů léčení jen žalobce a), který je vynaložil.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 18. 6. 2021, č. j. 57 Co 76/2020-341, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v části, kterou bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobci a) náklady léčení 119 186 Kč s úrokem z prodlení, potvrdil jej v zamítavém výroku ohledně části, v níž se oba žalobci domáhali (jako oprávněné společně a nerozdílně) zaplacení ušlého zisku 200 000 Kč s úrokem z prodlení, a zrušil rozsudek soudu prvního stupně v částech výroků, jimiž byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci a) 500 000 Kč s úrokem z prodlení a byla zamítnuta žaloba žalobce a) co do 283 000 Kč s úrokem z prodlení a žaloba žalobkyně b) [oprávněné společně a nerozdílně s žalobcem a)] co do 783 000 Kč s úrokem z prodlení, a v tomto rozsahu, tedy ohledně požadované náhrady za hodnotu koně, věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud vyšel ze zjištění soudu prvního stupně, že oba žalobci jako kupující dne 13. 8. 2017 podepsali kupní smlouvu o koupi koně XY, šestiletého valacha, kterého žalobce a) nechal ustájit ve stájích žalovaného v XY na základě smlouvy, jež obsahovala ujednání vylučující odpovědnost žalovaného za případné jím nezaviněné zranění či úhyn koně. Žalobce a) je nositelem živnostenského oprávnění a současně

společníkem ve společnosti s ručením omezeným v oboru výroba, obchod a služby a provádění staveb, jejich změn a odstraňování, žalovaný při uzavření smlouvy o ustájení vystupoval jako podnikatel s předmětem podnikání „chov zvířat pro zájmový chov“. Daný kůň by mohl v následujících deseti letech v soutěžích získat ceny do 20 000 Kč ročně, které by však ani zdaleka nepokryly roční náklady na jeho ustájení a péči o něj. Dne 1. 10. 2017 si kůň zaklínil levou pánevní končetinu do mezery mezi spodní částí vrat svého boxu a podlahou ve stájích žalovaného, čímž se zranil a následně navzdory žalobcem a) účelně vynaloženým nákladům na léčení ve výši 119 186 Kč musel být utracen. Po doplnění dokazování měl odvolací soud dále za prokázané, že box, v němž se kůň nacházel, byl opatřen posuvnými vraty. V případě, že vrata byla řádně zavřena, zajištěna a nevykazovala žádné neodborné zásahy či úpravy, nahodilá či cílená poškození, se noha koně pod vrata nemohla dostat. Odvolací soud tak dospěl k závěru, že ocitla-li se noha koně pod posuvnými vraty, muselo k tomu dojít proto, že vrata nebyla dovřena či dostatečně zajištěna. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně považoval žalobce a) při uzavírání smlouvy o ustájení koně s žalovaným za spotřebitele [§ 419 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“)], eventuálně za slabší stranu smluvního vztahu (§ 433 odst. 2 o. z.), neboť při uzavírání smlouvy o ustájení vystupoval mimo souvislost s vlastním podnikáním. Rovnocenný podnikatelský vztah mezi žalobcem a) a žalovaným nemohl být založen ani úmyslem žalobců využít koně k soutěžím, protože případné teoretické zisky by ani zdaleka nepokryly náklady na jeho chov. K ujednání o omezení odpovědnosti za škodu ve smlouvě o ustájení s odkazem na § 1812 odst. 2 a § 1814 písm. a), resp. § 2898 o. z. nepřihlížel. Podle § 2944 o. z. ve spojení § 2970 o. z. shledal žalovaného odpovědným ve vztahu k žalobci a) za poranění zvířete a za škodu spočívající v nákladech spojených s léčením zraněného koně účelně vynaložených žalobcem a). Povaze koně neodporuje, aby byl nárok na náhradu škody způsobené jeho poraněním posouzen podle ustanovení upravujících náhradu škody na věcech převzatých v souvislosti s plněním závazku. Otázku vlastnictví koně pro účely posouzení tohoto nároku shledal nepodstatnou, neboť podle § 2944 o. z. žalovaný odpovídá za vzniklou škodu žalobci a), od něhož koně na základě smlouvy o ustájení převzal. Shodně s okresním soudem konstatoval, že žalovaný ani netvrdil existenci liberačního důvodu podle § 2944 o. z., tedy že by ke škodě došlo i bez předání koně do jeho detence.

Rozsudek odvolacího soudu v části, kterou odvolací soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci a) 119 186 Kč s úrokem z prodlení, napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost odůvodnil tím, že rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodovací praxi dovolacího soudu nebyla doposud řešena, resp. má být řešena jinak. Za dovolacím soudem dosud neřešenou pokládá otázku, zda lze vlastníka koně při uzavírání smlouvy o jeho ustájení pokládat ve vztahu k provozovateli stáje za slabší smluvní stranu či dokonce za spotřebitele, kterou odvolací soud vyřešil nesprávně. Odvolací soud měl podle jeho názoru posoudit vztah založený smlouvou o ustájení koně jako vztah rovnocenných podnikatelských subjektů, neboť žalobce a) je osobou s živnostenskými oprávněními a podnikatelskými cíli a žalobou uplatnil mimo jiné i ušlý zisk, jehož hodlal dosáhnout s koněm v soutěžích. Proto měl soud vycházet z omezení odpovědnosti žalovaného za škodu, sjednaného ve smlouvě o ustájení koně. Dále dovolatel namítl, že odvolací soud při posouzení jeho odpovědnosti vyšel z nesprávně zjištěného skutkového stavu, resp. jeho skutkové závěry jsou v rozporu s provedenými důkazy, pokud na rozdíl od soudu prvního stupně nepovažoval nehodu za nešťastnou událost, ale shledal porušení povinnosti žalovaným. Podle žalobce k zapříčení nohy koně mohlo dojít i při správně zavřených a zajištěných vratech boxu, tedy i za situace, že udělal vše potřebné k zabránění vzniku škody. Dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v napadené části zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobci se ve vyjádření ztotožnili s právním posouzením odvolacího soudu a navrhli, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí jako věcně správně potvrdil a rozhodl o povinnosti žalovaného nahradit jim náklady dovolacího řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky právního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 o. s. ř.) a podle § 237 o. s. ř. je přípustné pro řešení za daných skutkových okolností dosud neřešené právní otázky výkladu pojmu spotřebitel. Dovolání není důvodné.

Podle § 419 o. z. je spotřebitelem každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.

Podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. [634/1992](#) Sb., o ochraně spotřebitele, se spotřebitelem rozumí fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Podle § 1812 odst. 2 o. z. k ujednáním odchylicím se v neprospěch spotřebitele od ustanovení zákona stanovených k ochraně spotřebitele se nepřihlíží. To platí i v případě, že se spotřebitel vzdá zvláštního práva, které mu zákon poskytuje.

Podle § 1814 odst. 1 písm. a) o. z. zneužívající jsou vždy ujednání, která vylučují nebo omezují spotřebitelova práva z vadného plnění nebo na náhradu újmy.

Ze samotné definice spotřebitele, jímž podle § 419 o. z. je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná, vyplývá, že spotřebitelem může být nejen nepodnikající fyzická osoba, ale též fyzická osoba - podnikatel, jedná-li mimo rámec své podnikatelské činnosti (obdobně v literatuře např. Csach, K. In: Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek III. § 419-654. Praha: Leges, 2014, s. 4). Ustanovení na ochranu spotřebitele mají být aplikována i na vztahy, v nichž vystupuje fyzická osoba, jež má podnikatelské oprávnění, avšak v těchto vztazích se jako podnikatel nechová (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 1930/11). K ujednáním omezujícím či vylučujícím práva spotřebitele na náhradu újmy se proto nepřihlíží [§ 1812 odst. 2, § 1814 odst. 1 písm. a) o. z.] i v případě, že s podnikatelem uzavřel smlouvu jiný podnikatel mimo rámec své podnikatelské činnosti.

Závěr odvolacího soudu odpovídá shora uvedenému výkladu pojmu spotřebitel, neboť žalobce a) uzavřel se žalovaným smlouvu o ustájení koně zcela mimo rámec své podnikatelské činnosti (předmětem jeho podnikání byla stavební činnost, nikoli chov koní). Proto odvolací soud správně žalobce a) v daném smluvním vztahu pokládal za spotřebitele ve smyslu § 419 o. z., k ujednání omezujícím jeho právo na náhradu újmy nepřihlížel (§ 1812 odst. 2 o. z.) a povinnost žalovaného k náhradě škody způsobené zraněním a následným úhynem koně posoudil podle § 2944 o. z., podle něhož každý, kdo od jiného převzal věc, která má být předmětem jeho závazku, nahradí její poškození, ztrátu nebo zničení, a to bez ohledu na to, zda žalovaný porušil svou povinnost či nikoli. Žalovaný totiž ani netvrdil (a tedy ani neprokázal), že by ke škodě došlo i jinak. Námitky dovolatele proti závěru odvolacího soudu, že žalovaný při péči o koně porušil svou povinnost, jsou tudíž bez významu.

Lze dodat, že otázka vlastnictví koně není pro posouzení povahy žalobce a) jako smluvní strany významná. Svěřit na základě smlouvy koně k ustájení může jak jeho vlastník, tak osoba vlastníkem k tomu zmocněná a k uplatnění nároku na náhradu škody podle § 2944 o. z. je aktivně legitimována osoba, která smlouvu uzavřela. Pro posouzení otázky, zda lze přihlížet k ujednání, jímž smluvní strana omezila svá práva na náhradu újmy, není podstatné, zda je daná smluvní strana vlastníkem věci, jíž se smlouva týká, ale to, zda smlouvu uzavřela v rámci svého podnikání.

Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší soud zamítl dovolání proti části rozsudku odvolacího soudu,

kterou bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci a) 119 186 Kč s úrokem z prodlení, jako nedůvodné podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)